

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: KRIS VAN STEENBERGE

Kris Van Steenberghe (54) is schrijver, regisseur en docent. Hij kreeg de Debuutprijs en de Bronzen Uil voor zijn roman 'Woesten'. Recent verscheen zijn theatertekst 'Adela en Helena'.

Vijf jaar geleden is mijn moeder overleden. Ik heb toen het geluk gehad samen met mijn broer en zus bij haar te mogen zijn, die laatste uren. Ik heb dat ervaren als iets wat in de sfeer zit van de geboorte van mijn kinderen; het speelt zich af in hetzelfde bovenmenselijke energetisch veld. Het klinkt misschien vreemd, maar er is een verwantschap tussen het hoofdje van je kind naar buiten zien komen uit het bekken van je vrouw en het zien vertrekken van je moeder. Ik heb een heel warme herinnering aan haar dood.

'Ik was nooit eerder met de dood geconfronteerd. De meeste mensen maken het wellicht vroeger mee, maar ik besefte toen pas: fuck, dit is dus de dood. Waarschijnlijk komt dat doordat we de dood zo wegduwen uit ons leven. Als ik mij de verhalen van mijn vader en grootvader herinner, was dat vroeger heel anders: de dood was aanwezig in hun leven. Als iemand stierf, kwam de dood binnen in het huis, in de kamers, in de gesprekken, in alles. De mensen die langskwamen om te condoleren, moesten de dood recht in de ogen kijken. Dat was eerlijker, want het is moeilijker liegen boven een dood lichaam. Die directheid zijn we kwijt. Ik ken maar een paar mensen die de dood binnenlieten en het lichaam bij zich hielden toen het niet meer ademde. Een van hen ben ik gaan groeten, en dat vond ik iets heel wezenlijks, omdat je het huis waar iemand geleefd heeft, binnentapt op het moment dat de dood er ook aanwezig is.'

'Ik herinner mij vaag het overlijden van mijn grootmoeder, als kind, maar ik heb het gevoel dat ik er een beetje van weggehouden werd. Mijn ouders raadden mij ook altijd af lijken te gaan groeten. Nu, na de dood van mijn moeder, heb ik de aardse, fysieke connectie met de dood terug. Daarmee heeft ze mij een geschenk gegeven; de dood is nu iets heel anders dan ervoor.'

'Als het kan, wil ik het liefst thuis sterven, zodat dat tastbare er is. Dat heb je natuurlijk niet in de hand. Een hartinfarct, een tientonner die je overrijdt, om iedere hoek kan het al gebeurd zijn. Maar als ik er bewust bij mag zijn, dan het liefst ergens waar ik graag geweest ben, met mensen rondom mij. En ik zou graag iemands hand vasthouden terwijl ik ga. Dat lijkt me het tegengestelde van de navelstreng waaraan een kind zich de wereld inhijst: nadat die is doorgesneden, moet je een paar decennia alleen verder, tot aan die hand, de laatste streng die je kunt vasthouden, en die pas wordt losgelaten als je vertrokken bent. Hoe hovaardig dat ook klinkt, ik zou graag zo het geschenk doorgeven dat ik van mijn moeder kreeg. Daar hoop ik op.'

© JeRoen Murré

'Het klinkt misschien vreemd, maar er is een verwantschap tussen het hoofdje van je kind naar buiten zien komen uit het bekken van je vrouw en het zien vertrekken van je moeder'

'Als ik alle songs achter elkaar zou zetten waarvan ik ooit gezegd heb dat ik ze op mijn begrafenis wil, krijg je een dienst van drie dagen. Dus zeg ik tegen mijn kinderen: doe maar jullie zin. Het mag in het verleden van mijn leven liggen, maar haaks erop is ook goed. Drink een goed glas en eet iets lekkers, en vat vooral het plezier in het leven weer op, want sterven is maar een passage, net zoals het leven ook maar een passage is. Blijf er niet te lang bij hangen.'

'Ook voor mijn graf vinden mijn geliefden vast een mooie plek. Op de steen hoeft niets, behalve misschien mijn naam, zodat ze zich niet vergissen. Ik had het er onlangs nog met mijn vader over: de concessie van het graf van zijn moeder moest worden verlengd. Eigenlijk komt dat neer op de vraag of je de herinnering nog 25 jaar wil verlengen of niet. Heerlijk menselijk vind ik dat, Kafka na de dood. Mijn vader concludeerde dat het na al die tijd geen zin meer had. Dus zou ik zeggen: begraaft mij maar met een klein budget, en besteed de rest aan iets zinvol, iets wat nog leeft.'

Opgetekend door Gaea Schoeters